

INVENTARISATIE VAN ONZE GEWOONTEN

In deze taak lezen de leerlingen gepubliceerde onderzoeken naar de opinie van het publiek ten opzichte van zwerfvuil in zee. Daarna maken ze zelf een enquête en interviewen mensen in hun eigen omgeving.

VAKGEBIEDEN

Milieu, rekenen, taal

LEEFTIJD

14-15 jaar

DUUR

Onderzoek, voorbereiding enquête, verzamelen & analyse data: ongeveer 1 maand

DOEL

- Onderscheid leren maken tussen feiten, perceptie, opinie, houding en gedrag.
- Een enquête maken over een specifiek zwerfvuil thema waarin de leerling is geïnteresseerd.
- Uitvoeren van een onderzoek waarbij gebruik wordt gemaakt van wetenschappelijke methodes.
 - Analyseren van de resultaten en trekken van conclusies.
- Bedenken welke mogelijke anti-consumptie gewoonten kunnen voorkomen dat zwerfvuil ontstaat.

INTERNET BRONNEN

MARLISCO survey: [www.psy.plymouth.ac.uk/Exhibition/\(S\(qlwhor20xrf4kmlkzctadqf0\)\)/default.aspx?Lang=DU](http://www.psy.plymouth.ac.uk/Exhibition/(S(qlwhor20xrf4kmlkzctadqf0))/default.aspx?Lang=DU)
EVS survey: www.eui.eu/Research/Library/ResearchGuides/Economics/Statistics/DataPortal/EVS.aspx

LEER ERVAAR DOE!

Voor een zee zonder zwerfvuil

Een Engels onderzoek

Een onderzoek uit 2008 in Engeland liet zien dat:

- 37% van de ondervraagden vindt dat een tekort aan vuilnisbakken het rechtvaardigt om afval op de grond achter te laten.
- 91% denkt dat meer vuilnisbakken een effectieve manier is om zwerfvuil te verminderen.
- 42% van de rokers en 16% van de niet-rokers stoort zich niet aan sigarettenpeuken op straat.

Het Europese Waarden Onderzoek

Het Europese Waarden onderzoek (EVS) is een internationaal onderzoek dat sinds 1981 iedere negen jaar wordt herhaald. Het richt zich op hoe Europeanen denken over hun leven, familie, werk, religie, politiek en maatschappij. Twee vragen van het 2008 EVS onderzoek gingen over zwerfvuil:

(A) Kan het geoorloofd zijn om afval op straat te gooien?

Gemiddeld vond 69% van de ondervraagden dat niet geoorloofd. In Malta, Kroatië, Letland, Roemenië en Denemarken vond meer dan 80% dit nooit geoorloofd. In Wit-Rusland, Slowakije, Finland en Zweden vond slechts 50% dit nooit geoorloofd.

(B) Hoeveel van je medeburgers gooien afval op straat?

Gemiddeld antwoordde 15% dat bijna iedereen afval op straat gooit. Het hoogste percentage werd in Hongarije (77%) gerapporteerd. In Turkije, Noord-Ierland Griekenland Finland en Belarus was dit 28% tot 23%. In Denemarken, België, Letland en Nederland (4%), Frankrijk (6%), en Oostenrijk (9%) viel dit percentage het laagst uit.

Volgens het EVS onderzoek vinden over het algemeen oudere mensen en vrouwen afval op straat gooien niet acceptabel. Dit feit wordt bevestigd door andere onderzoeken.

Keep Britain Tidy

'Keep Britain Tidy' is een wetenschappelijke analyse die heeft onderzocht welke groepen mensen afval op straat achterlaten. Gebaseerd op hun eigen antwoorden en houding konden de volgende groepen worden onderscheiden:

- De groep die werd genoemd '**Goed-opgevoed**' vormt 43% van de populatie. Zij laten niets meer achter dan zo af en toe een appelklokhuis of kleine stukjes papier. Ze vinden dit vaak geen probleem. Deze groep bestaat vooral uit vrouwen, niet-rokers, 25 jaar of jonger;
- De groep '**Goedpraters**' vormt 25%. Zij praten hun gedrag goed door te zeggen dat iedereen het doet of dat er te weinig vuilnisbakken zijn. Goedpraters beschouwen mensen die afval op straat gooien als lui en ze zouden zich schamen als iemand zou zien dat ze afval op straat gooiden. Dit zijn meestal mannen, rokers en 34 jaar of jonger;
- De groep '**Het leven is te kort**' weet wel dat afval op straat gooien verkeerd is, maar heeft belangrijker dingen om zich druk over te maken;
- Hieraan verwant is de groep '**Wat maakt het uit?**'. Zij zijn zich niet bewust van de gevolgen van zwerfvuil of geven er werkelijk niets om. Zij zouden zich niet schamen als iemand zou zien dat ze afval op straat gooiden en zouden het niet oprapen. Als iemand ze zou aanspreken op hun gedrag zouden ze agressief reageren. Maar ze zouden het onbeleefd vinden als iemand afval voor hun neus liet vallen. Dit zijn vooral jonge mannelijke rokers;
- De groep '**Schuldig**' vormt zo'n 10% van de populatie. Ze begrijpen dat afval niet op straat hoort en voelen zich schuldig als ze het toch

© Ziggy Livnat / Marine Photobank

doen. Maar als het onhandig zou zijn om het afval bij zich te houden zouden ze het toch doen. Deze groep gooit afval op straat als niemand kijkt vanuit de auto of bij festivals. Ze voelen zich schuldig als iemand hen betrapt en bieden meteen aan om het op te rapen. Ze beschouwen mensen die afval op straat gooien als lui en onattent. Het zijn vooral vrouwen, niet-rokers en 25 jaar of jonger;

- De groep 'Vingerwijzers' vormt 9%. Zij geven de schuld aan de gemeente omdat die onvoldoende vuilnisbakken neerzet. Ze geven ook de schuld aan tieners, fabrikanten van voedselverpakkingen of snackbareigenaren. Ze zouden zich wel schuldig voelen en hun eigen afval oprapen als ze op hun gedrag worden gewezen maar tegelijkertijd zouden ze de schuld ergens anders leggen. Ze vinden mensen die dingen op straat gooien lui maar rechtvaardigen hun eigen gedrag door te zeggen dat de afvalbak vol was. Dit zijn vooral jonge, mannelijke rokers.

MARLISCO enquête over opvattingen en waarnemingen van zwerfvuil in zee in Europa

De resultaten van de MARLISCO enquête lieten zien dat de meerderheid van de Europeanen zwerfvuil op het strand zien liggen bij ieder bezoek. Ondervraagden maakten zich zorgen over het zwerfvuil in zee en zien het als een belangrijk probleem en vinden de kust een waardevol gebied. Ondervraagden geloven ook dat de hoeveelheid zwerfvuil toeneemt en dat het een bedreiging vormt die blijvende schade kan toebrengen aan ecosystemen. Ze geloven ook dat het een probleem

is dat ons allemaal raakt, niet alleen kustbewoners of andere landen. Ze geloven dat zwerfvuil overal in zee wordt gevonden, in het bijzonder vlakbij stedelijke gebieden en op het strand maar in mindere mate ook in de poolzeeën. Ondervraagden geloven dat het zwerfvuil vooral in de zee terecht komt doordat het rechtstreeks in zee wordt gegooid, en in mindere mate via vuilstortplaatsen of riolering. Gemiddeld schatten de ondervraagden het aandeel van plastic in het zwerfvuil in zee op 46%. Dit is een grote onderschatting, in werkelijkheid is dit 75%.

De ondervraagden houden de overheid, industrie, commercie en het algemene publiek verantwoordelijk voor het probleem van zwerfvuil in zee maar vinden tegelijkertijd ook dat die partijen niet voldoende competent en zelfs ongemotiveerd zijn om er iets aan te doen. Ter vergelijking: wetenschappers en milieugroeperingen werden niet als verantwoordelijk gezien, maar wel als competent en gemotiveerd om iets aan het probleem van zwerfvuil in zee te doen. Opvoeders waren de enige groep die werd gezien als zowel verantwoordelijk als competent als gemotiveerd.

De ondervraagden meldden dat ze waarschijnlijk zelf wel actie gingen ondernemen om het zwerfvuil te verminderen maar ze vonden het onwaarschijnlijk dat ze anderen ook zouden vragen hun afval op te rapen als ze zouden zien dat die iets op straat gooien.

Kijk voor meer Nederlandse voorbeelden op www.nederlandschoon.nl/node/331 en www.gemeenteschoon.nl/onderzoek/

Materiaal

Schrijfblok en pen

Instructies

Leerlingen bediscussiëren in de groep mogelijkheden om hun eigen enquête te ontwikkelen. Welke aspecten van zwerfvuil zouden ze verder willen onderzoeken? Hier volgen een aantal ideeën:

- *feitenkennis*: Wat weten mensen over het zwerfvuil in de zee (zoals aluminium drijft niet).
- *gedrag en gewoontes* (zelfrapportage): Hierbij kunnen vragen gesteld worden over de frequentie waarmee bepaalde acties uitgevoerd worden zoals ik werk mee aan gescheiden afval: i) nooit, ii) soms iii) bijna altijd iv) altijd.
- *perceptie*: Dit kan ingaan op de overtuiging of zekerheid van iemand over iets Bijv: Ik overweeg/geloof/ denk dat een voorwerp van plastic eerder vergaat dan een voorwerp van glas in de zee.
- *opinie* en standpunt over een bepaald onderwerp (bijv. recyclen is zinloos).
- *houding* ten opzichte van bepaalde acties (bijv. ik ben voor recyclen).

Voordat de leerlingen hun eigen enquête gaan maken, zoeken ze eerst naar resultaten van vergelijkbare onderzoeken. Non-Governmental Organisations (NGOs) en universiteiten publiceren regelmatig zulke onderzoeken.

Dan moet worden besloten of er gebruik gemaakt gaat worden van multiple-choice of open of gesloten vragen.

Dan gaan ze in groepjes een enquête maken om het gedrag en de mening van mensen te onderzoeken. De doelgroep kan bestaan uit ouders, vrienden, burens, recreanten etc.

Er mag een online enquête worden gemaakt of leerlingen kunnen de straat op gaan om mensen te interviewen. Zorg er wel voor dat er een minimaal aantal enquêtes wordt ingevuld.

Dan gaan de leerlingen de gegevens analyseren met de hulp van de docent. Ze trekken conclusies over het zwerfvuil profiel van de ondervraagden in hun omgeving.

